herpy

GEKONY

Southern leaf-tailed gecko

Phyllurus platurus

Phyllurus platurus to brązowo marmurkowy, nocny gekon liściastoogonowy z piaskowcowych skał w okolicach Sydney. Szeroki, liściowaty ogon i kamuflaż sprawiają, że znika na skale i korze. Dorasta tylko do około 15 cm, jest spokojny w utrzymaniu i do rozmnażania potrzebuje chłodnej przerwy zimowej.

Rodzina: Carphodactylidae

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**15 cm** długość całkowita z ogonem
Długość życia	**5-10 lat**
Aktywność	**W nocy**
Tryb życia	**Nadrzewny i skalny**
Środowisko	**Tereny skaliste i lasy i łąki strefy umiarkowanej**
Trudność	**Średnio zaawansowany**

HODOWLA

Min. terrarium	**50 × 50 × 50 cm** D × S × W dla 2 dorosłych osobników
Temperatura w dzień	**22-26 °C**
Temperatura w nocy	**19-21 °C**
Wilgotność	**55-100%**
UVB	**Opcjonalne**
Zimowanie	**10-16 °C** 9-13 tygodni
Pokarm	**Owady**
Utrzymanie	**W parach lub w grupach**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Dojrzałość płciowa	**18 miesięcy**
Wielkość zniesienia	**1-2 jaj**
Zniesienia w roku	**2-4**
Inkubacja	**56-110 dni** przy 21-22 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Załącznik III**
Załącznik unijny	**Załącznik C**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Phyllurus platurus to niewielki, silnie zakamuflowany gekon o szorstkiej skórze i brązowym lub szarym marmurkowym wzorze, przypominającym piaskowiec, na którym żyje. Ciało pokrywają niskie, guzkowate gruzełki. Najbardziej charakterystyczny jest ogon: szeroki, spłaszczony i liściowaty, służy zarówno jako magazyn tłuszczu, jak i do odwrócenia uwagi: drapieżnik, który go chwyci, zostaje z samym ogonem. Oryginalny ogon ma duże, lekko kolczaste gruzełki, natomiast odrośnięty jest gładszy i ma bardziej zwarty marmurkowy wzór.

Dorasta do około 15 cm długości z ogonem, a samo ciało (od pyska do kloaki) mierzy najwyżej około 10 cm. Ogon może zostać odrzucony, gdy zwierzę zostanie schwytane, i odrasta. Ponieważ ogon zawiera też rezerwy tłuszczu, dobrze pokazuje, czy zwierzę jest w formie.

Gatunek został opisany w 1790 roku przez George'a Shawa i od tego czasu nosił wiele innych nazw naukowych. Nazwa rodzajowa pochodzi od greckich słów oznaczających liść i ogon, a nazwa gatunkowa od słów oznaczających szeroki i ogon, obie nawiązują do kształtu ogona. Gatunek można pomylić z *Phyllurus caudiannulatus* z Queenslandu, który ma jednak

zwykły, okrągły ogon, a oba gatunki żyją daleko od siebie. Osobniki bez ogona trudno od siebie odróżnić.

P. platurus uchodzi za gatunek łatwy w utrzymaniu, o ile zapewni się mu chłodną przerwę zimową. Jest spokojny i przywiązany do swojego miejsca, poluje z zasadzki i jest raczej zwierzęciem do obserwacji niż do brania na ręce. Długość życia nie jest udokumentowana; podane w ramce 5-10 lat to szacunek.

Występowanie i środowisko

Gatunek występuje wyłącznie we wschodniej Australii, w stanie Nowa Południowa Walia. Większość populacji żyje w Basenie Sydney i otaczających go obszarach piaskowcowych, a zasięg rozciąga się na północ w kierunku Newcastle i na południe do Illawarry.

Jest pospolity w Sydney i jego okolicach, gdzie występuje również na terenach miejskich. Jako miejsce typowe podano jedynie Nową Południową Walię, a trzon zasięgu stanowi piaskowiec Hawkesbury w okolicach Sydney.

> **Naturalny zasięg:** Australia.

ŚRODOWISKO

Phyllurus platurus żyje przede wszystkim na powierzchniach skalnych, głazach i w wąskich szczelinach, ale spotyka się go też na drzewach, również tam, gdzie w pobliżu nie ma skał. Wykorzystuje wiele typów siedlisk, od wilgotnych wąwozów z umiarkowanym lasem deszczowym po suche grzbiety z lasem sklerofilowym i nadmorskie wrzosowiska na piaskowcu. Przystosował się do obecności człowieka i występuje w garażach, na płotach, w murach oporowych i w domach.

Jest aktywny nocą i poluje z kryjówki, w której leży nieruchomo i czeka na ofiarę. W dzień przebywa w szczelinach lub pod kamieniami, a kilka osobników może dzielić tę samą szczelinę, natomiast nocą najczęściej widuje się je pojedynczo. Pokarm stanowią duże, nocne bezkręgowce, takie jak pająki, ćmy, chrząszcze i karaluchy. Zima jest chłodna, a nocą temperatura może zbliżać się do zera. Dlatego gatunek potrzebuje okresu chłodu, aby się rozmnażać.

Hodowla

TERRARIUM

Parę dorosłych zwierząt można trzymać w terrarium o wymiarach około 50 × 50 × 50 cm (długość × szerokość × wysokość), a większe jest lepsze. Gatunek przebywa na skałach i korze, więc terrarium należy urządzić pod tym kątem: płaskie kawałki kory korkowej, kamienie i gałęzie, pod którymi zwierzę może siedzieć i po których może się wspinać. Zapewnij wiele kryjówek, aby zwierzęta mogły się w dzień schować, i zadbaj, aby część z nich była pionowa lub ukośna.

W dzień często przebywają po kilka w jednej szczelinie, więc para lub mała grupa sprawdza się dobrze, o ile w terrarium jest tylko jeden samiec. Trzymanie zwierząt w parach ułatwia śledzenie pochodzenia i poszczególnych kojarzeń. Młode można trzymać w małym pojemniku o wymiarach około 30 × 20 × 20 cm z ręcznikiem papierowym jako podłożem i jednym ukośnie ułożonym kawałkiem kory korkowej, który daje kryjówkę. Podłoże do składania jaj musi być odpowiednio głębokie, patrz część o rozmnażaniu.

Podłożem może być wilgotne włókno kokosowe lub torf. Utrzymuj je w czystości, a ręcznik papierowy wymieniaj, gdy się zabrudzi.

TEMPERATURA

Phyllurus platurus dobrze czuje się w zwykłej temperaturze pokojowej. W dzień temperatura powinna wynosić 22-26 °C, a nocą może spaść do około 19-21 °C. Nie udokumentowano potrzeby ciepłego miejsca do wygrzewania.

Zima jest ważna dla rozmnażania. Po tygodniu głodówki temperaturę obniża się stopniowo, o 2-3 stopnie dziennie, do 10-16 °C, i utrzymuje zwierzęta w chłodzie przez dwa do trzech miesięcy. Chłodniej jest lepiej, a pojedyncza noc nawet w okolicach 9 °C nie stanowi problemu. Zwierzęta są nadal aktywne w temperaturze około 10 °C, a nawet mogą kopulować w 12 °C. Po tym okresie temperaturę podnosi się w ciągu tygodnia do normalnej. Zwierząt nigdy nie wolno schładzać z pokarmem w żołądku, ponieważ może on wtedy gnić, co bywa śmiertelne. Jeśli zwierzę w czasie zimowania wyraźnie chudnie, należy je zabrać z chłodu.

WILGOTNOŚĆ I WODA

Zraszaj terrarium każdego wieczoru letnią wodą. Tuż po zraszaniu wilgotność powietrza jest bliska 100 %, ale między zraszaniami powinna spadać do około 55-60 %, aby terrarium mogło przeschnąć. Zwierzęta piją krople z powierzchni.

Zraszanie kontynuuje się każdego wieczoru również w okresie zimowym, aby zwierzęta miały wodę do picia, a wilgotność nie spadła zbyt nisko. Nie udokumentowano potrzeby miski z wodą.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

OŚWIETLENIE I UVB

Brak udokumentowanych wymagań dotyczących UVB dla tego gatunku. Jest aktywny nocą, a w dzień chowa się w szczelinach, więc w naturze dociera do niego niewiele światła. Zapewnij stały rytm dobowy ze światłem w dzień i ciemnością w nocy, a w terrarium stwórz zarówno jasne, jak i zacienione miejsca. Nie używaj mocnych lamp punktowych.

Czytaj więcej: Światło i UVB

ŻYWIENIE

Phyllurus platurus przyjmuje żywe owady. Poluje z zasadzki, więc ofiara musi się ruszać. Jako pokarm podstawowy mogą służyć świerszcze; w naturze są to pająki, ćmy, chrząszcze i karaluchy. Nie udokumentowano konkretnej częstotliwości karmienia ani określonej suplementacji, więc obserwuj masę zwierzęcia i wypełnienie ogona i dostosuj ilość pokarmu.

Młode zaczynają jeść dwa-trzy dni po wykluciu i przez pierwsze tygodnie jedzą niewiele, ale mimo to oferuj im pokarm. Po kilku tygodniach zaczynają jeść intensywnie. Owady mogą być najwyżej tak duże jak głowa zwierzęcia. Resztki usuwaj następnego ranka.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Gatunek jest spokojny i przywiązany do swojego miejsca, często siedzi nieruchomo i dobrze zakamuflowany. Nie jest to zwierzę do częstego brania na ręce. Nigdy nie chwytaj za ogon, bo zostanie odrzucony, a nowy ogon będzie gładszy i mniej charakterystyczny.

W naturze zwierzęta widuje się nocą zwykle pojedynczo, ale w dzień kilka może dzielić jedną szczelinę. Parę lub małą grupę można trzymać razem, jeśli w terrarium jest tylko jeden samiec. Zwracaj uwagę na niepokój w grupie.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Samce mają wyraźne zgrubienie hemipenisów przy kloace, którego samice nie mają. Zwierzęta powinny mieć co najmniej 18 miesięcy i ważyć co najmniej 18 g, zanim zostaną przeznaczone do rozrodu. Osiągnięcie dojrzałości trwa, więc bądź cierpliwy.

GODY I KOPULACJA

Kluczem do rozmnażania jest chłodne zimowanie trwające dwa do trzech miesięcy, patrz część o temperaturze. Po zimowaniu, gdy zwierzęta jedzą normalnie i wyglądają zdrowo, można połączyć samca z samicą, jeśli nie były schładzane razem. Kopulację widuje się rzadko, więc nie martw się, jeśli niczego nie zauważysz.

Miesiąc do dwóch później jaja są wyraźnie widoczne przez półprzezroczysty brzuch samicy jako dwa duże białe owale.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Dwa do trzech miesięcy po połączeniu zwierząt samica składa jedno lub dwa jaja w zniesieniu, zwykle dwa. Samica składa dwa do czterech zniesień w roku w odstępach około miesiąca.

Potrzebuje wilgotnego podłoża z torfu lub włókna kokosowego o głębokości 8-10 cm, na tyle wilgotnego, by się zbijało, ale nie mokrego. Kopie miseczkowate gniazdo przypominające ptasie, składa jaja na środku, zasypuje je i często pozostaje na gnieździe. Jaja składane są w dzień. Samicę często widać wtedy na podłożu zamiast w kryjówce. Po złożeniu jaj jest wyraźnie szczuplejsza.

INKUBACJA

Jaja wyjmuje się zaraz po złożeniu i umieszcza w mieszance perlitu i wody w proporcji 1:1 wagowo. Inkubuj w temperaturze 21-22 °C. Temperatury powyżej 25 °C mogą zabić zarodki. Nie wiadomo, czy temperatura decyduje o płci, a młode z jednego zniesienia to często samiec i samica.

Wyklucie następuje po 8-16 tygodniach, najczęściej po 90-110 dniach, w zależności od temperatury.

ODCHÓW MŁODYCH

Młode przechodzą linienie niemal od razu po wykluciu i zwykle przebiega ono bez problemów. Odchowuj je tak jak dorosłe, ale z mniejszymi owadami, które są najwyżej tak duże jak głowa. Pierwszy pokarm podaj dwa-trzy dni po wykluciu. Resztki usuwa się następnego ranka.

Młode z jednego zniesienia można trzymać razem, ale należy je rozdzielić, jeśli jedno wyrośnie większe od drugiego lub zacznie dominować. Wymieniaj ręcznik papierowy, gdy się zabrudzi.

Zdrowie i częste błędy

Udokumentowanych informacji o chorobach tego gatunku jest niewiele. Zwracaj uwagę na następujące kwestie:

- Utrata masy. Ogon magazynuje tłuszcz i jest najlepszym wskaźnikiem kondycji zwierzęcia. Zwierzę, które chudnie podczas zimowania, należy zabrać z chłodu i odkarmić.
- Niestrawiony pokarm w chwili schładzania zwierząt. Może gnić w jelitach i być śmiertelny, dlatego przed obniżeniem temperatury zwierzęta powinny przez tydzień pościć.
- Utrata ogona. Ogon odrasta, ale ma inny, gładszy kształt.
- Chore zwierzęta nie mogą zimować.

Zgłoś się do weterynarza z doświadczeniem w leczeniu gadów, jeśli zwierzę traci na wadze, przestaje jeść lub wydaje się ospałe.

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.